

MALA GROHARJEVA SLIKARSKA KOLONIJA

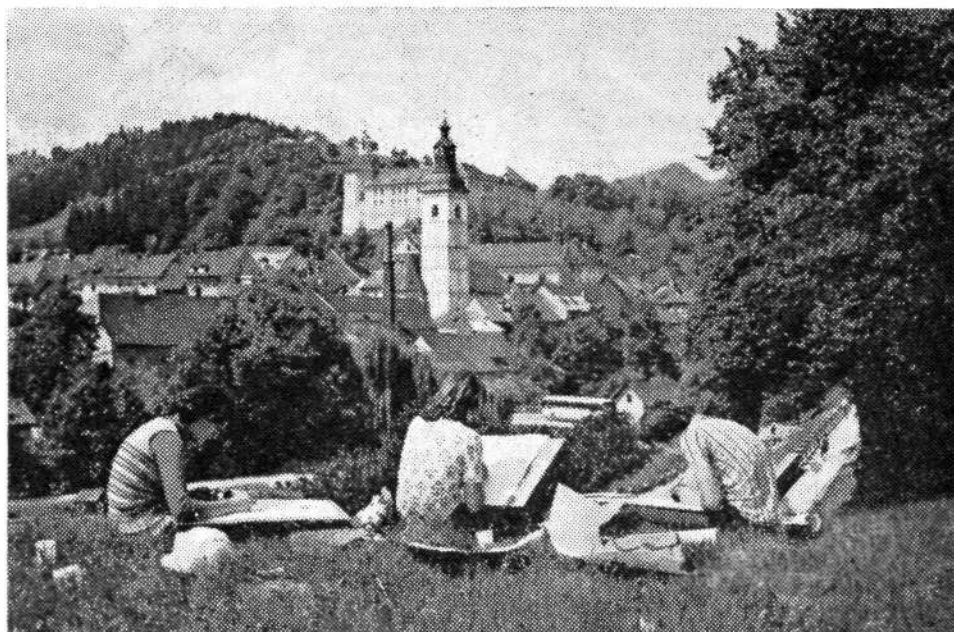
Živimo v času presenetljivih odkritij, iznajdb, izumov. Odkriti novo, spoznati njegovo vrednost, spremeniti ali dopolniti znanost — to so temeljna vodila in poglavitna potreba sodobnega človeka, ki preoblikuje stvarnost in predstave v njej. Svet postaja en sam laboratorij, delavnica, v kateri mrzlično iščemo tisto, kar bi potešilo našo neskončno radovednost in nas zadovoljilo po boljšem in lepšem.

V tem svetu živijo mladi in najmlajši. Široko odprtih oči spremljajo in doživljajo spoznanja in odkritja ustvarjalcev vseh vrst, oblikujejo svoj način mišljenja, po svoje tehtajo, presojujejo in si iščejo svoje mesto. Lepo je, kadar lahko sledimo njihovemu mišljenju, iskanju in svojevrstnemu beleženju doživetij.

Pri tem se moramo zavedati, da v razvitem in bogatem otroštvu rastejo ustvar-

jalci. Da so otroci lahko veliki ustvarjalci, nenehno potrjujejo različne manifestacije. Ena izmed pomembnejših je tudi Mala Groharjeva slikarska kolonija.

Prvinska ustvarjalnost, ki odlikuje likovna dela pionirjev, se nam zdi nekaj naravnega in samoumevnega. Ob njej skoraj pozabimo na težave, ki smo jih morali premagati, preden so naši otroci mogli in smeli svobodno likovno ustvarjati. Premagati smo morali zaverovanost v enostransko likovno pojmovanje, ki je bilo tuje otroškemu likovnemu izrazu, odpraviti je bilo treba zastarele učne načrte šolskega predmeta risanja in se zavzeti za spoštovanje značilnosti otroškega likovnega izražanja glede na stopnjo telesnega in duševnega razvoja, vključiti naloge s privlačnimi likovnimi motivi iz otrokovega okolja ter poskrbeti, da

Škofja Loka — mesto Male Groharjeve slikarske kolonije je že od nekdaj privabljal slikarje in risarje, da so jo uporabljali

Pionirji — likovniki se v Mali Groharjevi slikarski koloniji združujejo tudi s pesnimi: »Paleta Ivanu Groharju« in »Rastimo srečni pod Titovo zastavo« (za MGSK napisal B. Vukomanović, uglasbil M. Miletić)

lahko otroci pod strokovnim vodstvom likovno ustvarjajo tudi v prostem času. Ob iskanju možnih oblik likovnega ustvarjanja pionirjev v prostem času je leta 1968 nastala v Škofji Loki Mala Groharjeva slikarska kolonija (MGSK).

Najstarejša znana upodobitev loškega gradu in mesta je iz leta 1649. Takrat je Škofjo Loko narisal in prenesel v bakrorez švicarski popotnik Merian. Kmalu za njim je Loka upodobljena v Valvasorjevi Topografiji in Slavi, pa na votivni sliki Škofje Loke iz leta 1698. V tehniki gvaša jo je leta 1697 upodobil Valentin Gapping, leta 1839 pa Janez Potočnik veduto Škofje Loke (tuš in gvaš). Verjetno jo je do leta 1873, ko sta jo upodobila brata Janez in Jurij Šubic, prenašalo na platno še več drugih slikarjev.

Te upodobitve so bile le naključje, ne-načrtovane. Leta 1906 sta Škofjo Loko slikala predvsem Ivan Grohar in Rihard Jakopič, ki sta prva razmišljala o ustanovitvi slikarske kolonije. Njuna želja se je uresničila šele leta 1965 — ob ustanovitvi Velike Groharjeve slikarske kolonije, v še večji meri pa leta 1968 — ob ustanovitvi Male Groharjeve kolonije.

Prav na začetek kolonije sodi srečanje pionirjev likovnikov in fotoamaterjev v Škofji Loki na temo: Škofja Loka v sliki in fotografiji. Organizator srečanja je bilo Društvo ljudske tehnike Škofja Loka. Na razpis ob praznovanju dneva mladosti se je prijavilo 120 mladih likovnikov in fotoamaterjev z gorenjskih osnovnih šol. Razpršili so se po Škofji Loki. Vse-povsod so našli svoje položaje: na mostu, pod njim, na stopniščih, pod starodavnimi arkadami, pred cerkvami na trgu... Roke so vneto mešale in pripravljale ustrezne barve, oči so primerjale razdalje. Tako so bili 12. maja 1968 postavljeni temelji za nadaljnja srečanja pionirjev, za nastanek Male Groharjeve slikarske kolonije.

Že naslednje leto je bila razpisana MGSK Jugoslavije pod geslom: Jugoslovanske pionirske igre — Ljubimo svojo domovino in njene bratske narode. Takrat so se poleg pionirjev iz Slovenije udeležili še pionirji iz Prištine, Vršca, Subotice in Novega Sada. Pokroviteljstvo je prevzela Skupščina občine Škofja Loka.

Razpoloženje in občutke pionirjev v koloniji osvetljujejo njihove misli:

— Majda Šteblaj iz Kamnika: V Škofji Loki sem prvič. Vendar sem nad mestom, bogastvom motivov, prijaznostjo ljudi navdušena. Upam, da se bo srečanje mladih likovnikov nadaljevalo.

— Miran Žlogar iz Izole: Škofja Loka je zame eno najlepših mest in ima za slikanje ogromno motivov — dobro bi bilo, da bi kolonija postala mednarodna in da bi udeleženci stanovali skupaj, ker bi se tako lahko med seboj spoznali in pogovorili.

— Pionir iz Sarajeva (Osnovna šola Slaviše Vajnara-Čiče) Na vprašanje: Kako bo šlo? »Ma naravno, ima ovde stvari da poludiš.« In učiteljica: Nikdar si ne bi mislila, da je pri vas tako čudovito. V pravi kraj so postavili tole kolonijo.

— Gordana Palić iz Smederevske Palanke: Zelo lepo so nas sprejeli in počutili smo se kot doma. Tam, kjer stanujemo, so nam domači otroci pomagali nositi vodo in nam držali dežnik nad glavo. Prvič sem v Škofji Loki, lepo, res lepo.

Osnovni namen kolonije je bil poživeti in popestriti vzgojne dejavnosti pionirjev ter razvijati v mladih smisel za lepoto.

Z vključitvijo v JPI od leta 1969 je kolonija dobivala vedno večji obseg in vedno globlji pomen.

Z namenom, da bi se je lahko v večjem številu udeležili tudi pionirji iz oddaljenih krajev in se s tem še bolj zblížali s pionirji Jugoslavije, je Skupščina občine Škofja Loka predlagala pobrateni občini Smederevska Palanka, da bi kolonija v prihodnje potekala izmenoma v Škofji Loki in Smederevski Palanki. Skupščina občine Smederevska Palanka je na seji 11. 4. 1974 predlog sprejela. Od takrat dalje je Mala Groharjeva slikarska kolonija pod gesli JPI: Bratstvo in enotnost mladih, Ljubimo svojo domovino in njene bratske narode, Naša domovina pod svobodnim soncem itd. v še večjem številu združevala pionirje — likovnike in njihove mentorje — učitelje likovne vzgoje. Postala je drevo prijateljstva in vez bratstva in enotnosti mladih v Jugoslaviji.

Program dela je poleg samega dela v koloniji, tj. likovnega ustvarjanja, vedno vseboval tudi številne kulturne prireditve mladih z vključitvijo folklornih skupin, pevskih zborov in instrumentalnih

Veduto Škofje Loke (akvarel) je narisal 14-letni učenec F. Benisk iz Murske Sobote

ansamblov, recitatorjev in gledaliških skupin.

Programi so vsebovali tudi ogled zgodovinskih zanimivosti v občinah Škofja Loka in Smederevska Palanka. Sem sodijo ogled spomenika padlim v Dražgošah in v Kragujevcu, ogled muzejev v Škofji Loki — Smederevski Palanki z vključitvijo Oplenca.

Pionirji — likovniki iz oddaljenih krajev so bili gostje pionirjev-domačinov. Presenetljivo veliko število staršev je pionirje izredno lepo sprejelo v goste. Omogočili so jim več, kot smo pričakovali. Dali so jim hrano in stanovanje, jih vodili na izlete, seznanjali z znamenitostmi posameznih krajev in njihovih običajev ter jih obdarili s spominki. Mesti Škofja Loka in Smederevska Palanka sta z delovanjem Male Groharjeve slikarske kolonije postali vez bratstva in enotnosti mladih ustvarjalcev Jugoslavije.

Tudi leta 1983 je Loka pod tem geslom sprejela dne 10. junija pionirje — likovnike v 16. Malo Groharjevo slikarsko kolonijo. Temeljni cilj letošnje kolonije je bil razen likovnega ustvarjanja še izpolnjevanje Titove poslanice pionirjem: »Tudi vaša naloga je, da negujete in razvijate bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. Povsod, kjer živite in delate, razvijajte med seboj tovariško

sodelovanje in vse tisto, kar je v človeškem značaju najlepše in najplemenitejše.«

Kolonije se je tokrat udeležilo tristo pionirjev in sto učiteljev likovne vzgoje. Prišli so iz krajev izpod Triglava: Kranjske gore, Mojstrane, Jesenic in od drugod iz Slovenije, pa iz Beograda in Šumadije, Zagreba in Splita in še mnogih drugih krajev naših republik in pokrajin. Lahko bi rekli, da je bila tedaj Škofja Loka Jugoslavija v malem.

Nastalo je na desetine provizoričnih ateljejev. Vmes pa so se med pionirji tkale vezi prijateljstva. Kolonija je torej predstavljala srečanje mladih likovnih ustvarjalcev in njihovih mentorjev. Spoznali so se, izmenjali izkušnje in navezali prijateljstva.

Lojze Malovrh

Opomba:

Temo »Mala Groharjeva slikarska kolonija — drevo prijateljstva in vez bratstva ter enotnosti mladih Jugoslavije« je avtor s širšo vsebino posredoval dne 18. 1. 1981 v zimski šoli likovnih pedagogov v Mataruški Banji v Srbiji in dne 24. 10. 1983 na jugoslovanskem posvetu v Kumrovcu o razvijanju in negovanju jugoslovanskega socialističnega patriotizma.